

Tema 24. El matrimoni i l'Ordre Sacerdotal

El matrimoni és una sàvia institució del Creador per realitzar en la humanitat el seu disseny d'amor. Neix del consentiment personal i irrevocable dels esposos. Les seves propietats essencials són la unitat i la indissolubilitat. Està ordenat a la procreació i a l'educació de la prole: els fills són el do més excel·lent del matrimoni i contribueixen molt al bé dels seus pares.

25/01/2023

Índex

- El sagrament del Matrimoni
- La celebració del matrimoni
- La paternitat responsable
- El sagrament de l'Ordre
- Naturalesa i efectes de l'ordre rebut
- Els graus de l'ordre sagrat
- Ministre i subjecte
- Bibliografia bàsica

.....

El Pare, en el seu disseny d'amor, ens ha elegit en Crist abans de la creació del món per elevar-nos a la dignitat

de fills de Déu (cf. *Ef* 1, 4-5). A més, vol tenir la cooperació dels homes per dur a terme el seu disseny de salvació. Precisament, els sagraments del matrimoni i de l'ordre confereixen al cristià una vocació i una missió específica en l'Església (cf. *Catecisme*, 1534).

El sagrament del Matrimoni

El matrimoni no és «el fruit d'una casualitat ni el resultat de l'evolució cega de les forces naturals; sinó una institució sàvia i providencial del Déu Creador per realitzar en la humanitat el seu disseny d'amor. Per la qual cosa, a través d'una donació mútua que els és pròpia i exclusiva, els esposos tendeixen a aquella comunió de llurs éssers per a la qual es perfeccionen l'un a l'altre, a fi de col·laborar amb Déu en la procreació i l'educació de nous éssers. Per als batejats, a més, el matrimoni està revestit de la dignitat de signe

sacramental de la gràcia, en tant que representa la unió del Crist i de l'Església».^[1]

«En la seva realitat més profunda, l'amor és essencialment el do i l'amor conjugal, a la vegada que condueix els esposos al “coneixement” recíproc que els fa “una sola carn” (cf. *Gn 2, 24*), no s'esgota dins de la parella, ja que els fa capaços de la màxima donació possible, per la qual es converteixen en cooperadors de Déu en el do de la vida a una nova persona humana».^[2]

Aquest amor mutu entre els esposos «esdevé una imatge de l'amor absolut i indefectible amb què Déu estima la humanitat. És bo, molt bo, als ulls del Creador (*Gn 1, 31*). I aquest amor que Déu beneeix està destinat a ser fecund i a realitzar-se en l'obra comuna de la guarda de la creació: «Déu els beneí i els digué: “Sigueu fecunds i multipliqueu-vos,

pobleu la terra i domineu-la” (Gn 1, 28)» (*Catecisme*, 1604).

El do propi que caracteritza l'amor com a conjugal són les persones recíprocament sexuades en ordre a la generació. Ningú pot arribar a ser pare per si sol o amb una altra persona del mateix sexe, perquè la paternitat i la maternitat constitueixen un principi únic de generació. Per això, en l'amor conjugal, l'acceptació del do té un dinamisme del tot propi i peculiar respecte a altres llenguatges de l'amor: només en l'amor conjugal es dona identitat entre l'oferiment del do i l'acceptació del do. En efecte, l'acceptació del do de la paternitat té lloc mitjançant el lliurament del do de la maternitat i viceversa. No existeix, per tant, una comunió d'amor més íntima entre dues persones que, amb paraules de la Sagrada Escripura, són *una sola carn* (Gn 2, 24).

La dinàmica de la donació conjugal descrita evidència que l'amor conjugal no neix de manera espontània, sinó d'un lliurament lliure de cada persona i que, com que el lliurament és mutu, sigui un amor degut. Així ho ensenya sant Pau en escriure que «la dona no és mestressa del seu propi cos, és del seu espòs: igualment el marit no és amo del seu propi cos, és de la seva muller» (1 Co 7, 4), o quan recorda als esposos que «han d'estimar la muller com el seu propi cos» (Ef 5, 28). El matrimoni, com a institució natural, es correspon amb la dimensió de justícia inherent a l'amor conjugal: «la institució matrimonial no és una ingerència indeguda de la societat o de l'autoritat ni la imposició extrínseca d'una forma, sinó una exigència interior del pacte d'amor conjugal que s'afirma públicament com a únic i exclusiu, perquè així sigui viscuda

la plena fidelitat al dissenyi de Déu Creador». ^[3]

Com que la comunitat matrimonial és el fonament natural de la família, cèl·lula de la societat, no pertany exclusivament a l'esfera privada, sinó que és un bé d'interès públic. La societat protegeix el matrimoni per mitjà de la seva institucionalització legal: el matrimoni civil en la societat civil i el matrimoni canònic a l'Església. Perquè la legalització del matrimoni sigui efectiva i realment útil per al bé comú, s'ha d'ajustar a la seva essència, és a dir, al matrimoni com a institució natural, i en el cas del matrimoni canònic, també com a sacrament.

A molts països és freqüent que les persones cohabitin *more uxorio* sense cap vincle institucional. Les raons d'això són diverses: «la influència de les ideologies que menysvaloren el matrimoni i la

família, l'experiència de la fallida d'altres parelles el risc de les quals ells no volen córrer, el temor envers una cosa que consideren massa gran i sagrada, les oportunitats socials i els avantatges econòmics que deriven de la convivència, una concepció merament emotiva i romàntica de l'amor, la por de perdre la seva llibertat i l'autonomia, el refús de quelcom concebut com institucional i burocràtic».^[4] Si la relació s'ha establert per una voluntat conjugal sincera, caldrà mostrar-los la necessitat de legalitzar la seva situació. Si no hi ha aquesta voluntat, caldrà ajudar-los a descobrir la mentida de la relació, perquè l'amor conjugal «exigeix un do total i definitiu de les persones entre elles» (*Catecisme* 2391); i que aquesta mentida debilita la sinceritat i la fidelitat mútua: «què pot significar una unió en la qual les persones no es comprometen l'una amb l'altra, i testimonien així una manca de

confiança en l'altre, en ells mateixos i en el futur?». (*Catecisme*, 2390).

La importància de la creació rau en el fet que és «el fonament de tots els designis salvífics de Déu [...]; és el començament de la història de la salvació que culmina en el Crist» (*Compendi*, 280). I el matrimoni dels orígens apareix revestit d'una nova dignitat: va ser instituït per Déu com a tipus de la unió entre Crist i l'Església (cf. *Ef* 5, 31-32), en virtut del qual l'amor conjugal no només participa de l'amor creador de Déu, sinó també del seu amor salvador, transmetent juntament amb la vida humana la vida de la gràcia en Crist.

El pecat original va introduir la ruptura de l'home amb Déu i, simultàniament, la ruptura de la comunió original entre l'home i la dona. Al seu torn, la institució del matrimoni es debilita amb l'aparició de la poligàmia i del repudi, i la

paternitat carnal transmet el pecat original en comptes de la vida dels fills de Déu.

La Llei antiga, conforme a la pedagogia divina, no critica la poligàmia dels patriarques ni prohibeix el divorci; però «veient l'aliança de Déu amb Israel sota la imatge d'un amor conjugal exclusiu i fidel (cf. *Os* 1-3; *Is* 54.62, *Jr* 2-3.31; *Ez* 16, 62; 23), els profetes van preparar la consciència del Poble escollit per a una comprensió profunda de la unitat i de la indissolubilitat del matrimoni (cf. *Ml* 2, 13-17)» (*Catecisme*, 1611). A més, la renovació de la benedicció originària divina amb Abraham, juntament amb la promesa d'una descendència innombrable a la qual lliurarà la terra de Canaan (cf. *Gn* 12, 2.7; 13,16; 22,17), atorga al matrimoni un paper fonamental en la realització del disseny salvífic: sense el matrimoni no es compliria l'aliança feta per Déu

amb Abraham i la seva descendència, que segons el Nou Testament són Crist i l'Església (cf. *Ga* 3, 26-29).

«Jesús, que va reconciliar amb ell totes les coses, ha portat de nou el matrimoni i la família a la seva forma original (cf. *Mc* 10, 1-12). La família i el matrimoni han estat redimits per Crist (cf. *Ef* 5, 21-32), restaurats a imatge de la Santíssima Trinitat, misteri del qual brolla tot amor veritable. L'aliança esponsal, inaugurada en la creació i revelada en la història de la salvació, rep la plena revelació del seu significat en Crist i en la seva Església. De Crist, mitjançant l'Església, el matrimoni i la família reben la gràcia necessària per a testimoniar l'amor de Déu i viure la vida de comunió. L'Evangelí de la família travessa la història del món, des de la creació de l'home a imatge i semblança de Déu (cf. *Gn* 1, 26-27) fins a l'acompliment del

misteri de l'Aliança en Crist a la fi dels temps amb les noces l'Anyell (cf. *Ap* 19, 9)». ^[5]

La celebració del matrimoni

El matrimoni neix del consentiment personal i irrevocable dels esposos (cf. *Catecisme*, 1626). «El consentiment matrimonial és l'acte de la voluntat pel qual l'home i la dona es lliuren i s'accepten mútuament en aliança irrevocable per constituir el matrimoni» (*CIC*, 1057 §2).

«Per aquesta raó, l'Església demana normalment per als seus fidels *la forma eclesiàstica* de la celebració del casament» (*Catecisme*, 1631). Per això, «només són vàlids aquells matrimonis que se celebren davant l'Ordinari del lloc o del rector o d'un sacerdot o diaca delegat per un d'ells, i davant de dos testimonis, segons les regles expressades» pel Codi de dret canònic (*CIC*, 1108 §1).

Es presenten diverses raons per explicar aquesta determinació: el matrimoni sacramental crea drets i deures en la comunitat de l'Església entre els esposos i envers els fills. Com que el matrimoni és un estat de vida en l'Església, cal que hi hagi certesa sobre aquest (d'aquí l'obligació de tenir testimonis); i el caràcter públic del consentiment protegeix el "Sí" una vegada s'ha donat i ajuda a ser-hi fidel (cf. *Catecisme*, 1631).

«Les propietats essencials del matrimoni són la unitat i la indissolubilitat, que en el matrimoni cristià obtenen una fermesa singular per raó del sagrament» (*CIC*, 1056). L'home i la dona «pel pacte conjugal ja no són dos, sinó una sola carn (*Mt* 19, 6). Aquesta unió íntima, en tant que donació recíproca de dues persones, com també el bé dels fills, exigeixen la plena fidelitat dels

cònjuges i urgeixen llur indissoluble unitat».^[6]

«La unitat del matrimoni refermada pel Senyor apareix també ben clarament en la igual dignitat personal de la dona i de l'home, que cal que sigui reconeguda en l'amor total i mutu. *La poligàmia* és contrària a aquesta igual dignitat i a l'amor conjugal que és únic i exclusiu» (*Catecisme*, 1645).

«En la seva predicació, Jesús va ensenyar sense equívocs el sentit originari de la unió de l'home i de la dona, tal com el Creador la volgué al començament: el permís, donat per Moisès, de repudiar la dona era una concessió a la duresa del cor (cf. *Mt* 19, 8); la unió matrimonial de l'home i de la dona és indissoluble: Déu mateix l'ha closa: “El que Déu va unir, que l'home no ho separi” (*Mt* 19, 6)» (*Catecisme*, 1614). En virtut del sagrament, pel qual els esposos

cristians manifesten i participen del misteri de la unitat i de l'amor fecund entre Crist i l'Església (*Ef* 5, 32), la indissolubilitat adquireix un sentit nou i més profund i augmenta la solidesa original del vincle conjugal, de manera que «el matrimoni rat [això és, celebrat entre batejats] i consumat no pot ser dissolt per cap poder humà, ni per cap causa fora de la mort» (*CIC*, 1141).

«El *divorci* és una ofensa greu a la llei natural. Pretén rompre el contracte lliurement consentit pels esposos de viure l'un amb l'altre fins a la mort. El divorci fa injúria a l'aliança de salvació, de la qual el matrimoni sacramental és el signe» (*Catecisme*, 2384). «Pot esdevenir-se que un dels cònjuges sigui la víctima innocent del divorci pronunciat per la llei civil; llavors aquest cònjuge no trenca el precepte moral. Hi ha una diferència considerable entre el cònjuge que

s'ha esforçat amb sinceritat a ser fidel al sagrament del Matrimoni i es veu injustament abandonat, i el qui, per una falta greu que ha comès, destrueix un matrimoni canònicament vàlid» (*Catecisme*, 2386).

«No obstant això, hi ha situacions en què la cohabitació matrimonial es fa pràcticament impossible per raons molt diverses. En aquests casos, l'Església admet *la separació* física dels esposos i la fi de la cohabitació. Els esposos no deixen de ser marit i muller als ulls de Déu; no són pas lliures de contreure una nova unió. En aquesta situació difícil, la millor solució seria, si fos possible, la *reconciliació*» (*Catecisme*, 1649). Si després de la separació «el divorci civil resulta ser l'única manera possible d'assegurar alguns drets legítims, la cura dels fills o la defensa del patrimoni, es podrà tolerar sense

constituir falta moral» (*Catecisme*, 2383).

Si després del divorci es contreu una nova unió, encara que sigui reconeguda per la llei civil, «el cònjuge que s'ha tornat a casar es troba llavors en situació d'adulteri públic i permanent» (*Catecisme*, 2384). Els divorciats casats de nou, encara que continuïn pertanyent a l'Església, no poden ser admesos a l'Eucaristia, perquè el seu estat i condició de vida contradiuen objectivament aquesta unió d'amor indissoluble entre Crist i l'Església significada i actualitzada en l'Eucaristia. «La reconciliació en el sagrament de la penitència —que els obriria el camí cap al sagrament eucarístic— pot donar-se únicament als qui, peneditos d'haver violat el signe de l'aliança i de la fidelitat a Crist, estan sincerament disposats a una forma de vida que no contradigui la indissolubilitat del

matrimoni. Això significa concretament que quan l'home i la dona, per motius seriosos —com, per exemple, l'educació dels fills—, no poden acomplir l'obligació de la separació, assumeixen el compromís de viure en plena continència, és a dir, d'abstenir-se dels actes propis dels esposos».^[7]

Aquestes normes s'han d'aplicar en la lògica de la compassió cap a les persones fràgils, a fi d'evitar posar tantes condicions a la misericòrdia divina que la buidin de sentit.^[8] Això significa tenir en compte que el penitent «encara que sigui fidel a la intenció de no pecar més, l'experiència passada i la consciència de la debilitat present susciten el temor de noves caigudes; però això no perjudica l'autenticitat de la intenció, quan a aquest temor s'hi uneix la voluntat, basada en l'oració, de fer tot el que sigui possible per evitar la culpa».^[9] El penitent, a causa

de les circumstàncies concretes en què es troba, pot no ser plenament responsable dels seus actes. El confessor ho ha de tenir en compte per valorar el que pot fer per evitar la culpa, i així tenir la certesa moral de la contrició suficient del penitent per rebre l'absolució.^[10]___

En qualsevol cas, si es produeix una nova caiguda, la persona s'ha d'apropar al sagrament de la confessió abans de combregar. De fet, les relacions sexuals amb algú que no és el cònjuge legítim són sempre, pel seu objecte, intrínsecament dolentes. A més, com que el seu penediment «és per si mateix ocult, mentre que la seva condició de divorciats que s'han tornat a casar és per si mateixa manifesta, només podran accedir a la Comunió eucarística *remoto scandalo*».^[11]___ Finalment, l'Eucaristia rebuda no serà la meta del camí de conversió, sinó l'ajuda preciosa per

continuar fent els passos necessaris per viure en una situació que ja no contrasta amb l'ensenyament de Jesús sobre el matrimoni.^[12]_____

La paternitat responsable

«Pel seu mateix caràcter natural, la institució del matrimoni i l'amor conjugal són ordenats a la procreació i a l'educació dels fills, on troben, per dir-ho així, el seu cimall, el seu coronament». Els fills són sense cap dubte el fruit més preat del matrimoni i contribueixen amb extrem al bé dels mateixos pares. El mateix Déu que va dir: “no està bé que l'home estigui sol (*Gn* 2, 18) i que “des del començament els va fer home i dona” (*Mt* 19, 4), volent-los comunicar una participació especial en la seva obra creadora, va beneir l'home i la dona en dir-los: “Creixeu i multipliqueu-vos (*Gn* 1, 28)”. D'aquí ve que, sense postergar els altres fins del matrimoni, el veritable culte de

l'amor conjugal i tota l'estructura de la vida de família que en deriva, tendeixen cap aquí: que els esposos estiguin coratjosament disposats a col·laborar amb l'amor del Creador i Salvador, el qual per mitjà d'ells no para d'augmentar i fer prosperar la seva pròpia família» (*Catecisme*, 1652). Per això, entre «els cònjuges que satisfan, d'aquesta manera, la missió que els ha estat confiada per Déu, han de ser recordats peculiarment aquells que, amb prudent i comú consell, reben també, amb magnanimitat, una més nombrosa descendència, la qual ha de ser convenientment educada».^[13]

Fins i tot amb una disposició generosa cap a la paternitat, els esposos es poden trobar «destorbats per certes condicions del viure d'avui i que poden trobar-se en circumstàncies en les quals el nombre de la prole no pot ser augmentat, almenys per un temps».

[14] «Si per espaiar els naixements existeixen motius seriosos, derivats de les condicions físiques o psicològiques dels esposos, o de les circumstàncies exteriors, llavors l'Església ensenya que és lícit tenir en compte els ritmes naturals immanents a les funcions generadores, per fer ús del matrimoni només en els períodes infecunds i així regular la natalitat».

[15]

«Segons el disseny de Déu, el matrimoni és el fonament de la comunitat més àmplia de la família, ja que la institució mateixa del matrimoni i l'amor conjugal són ordenats a la procreació i l'educació de la prole, en la qual en troben la coronació».^[16]

«El Creador del món va establir la societat conjugal com a origen i fonament de la societat humana; la família és per això la cèl·lula primera

i vital de la societat».^[17] Aquesta dimensió pública específica i exclusiva del matrimoni i de la família reclama la seva defensa i la promoció per part de l'autoritat civil.

A l'Església la família és anomenada “Església domèstica”, perquè la comunió específica dels seus membres està cridada a ser «una revelació i actuació específica de la comunió eclesial».^[18] «Cal que els pares siguin per als fills els primers predicadors de la fe, amb l'exemple i la paraula, i fomentin la vocació pròpia de cada un, amb una cura especial a la vocació sagrada».^[19] «Aquí s'exerceix d'una manera privilegiada el sacerdoci baptismal del pare de família, de la mare, dels fills, de tots els membres de la família, “en la recepció dels sagraments, en la pregària i acció de gràcies, amb el testimoniatge de la seva vida, amb l'abnegació i amb un amor eficaç”. La llar és així la

primera escola de vida cristiana i “una escola d’enriquiment humà”. Aquí és on s’aprèn la constància i l’alegria del treball, l’amor fratern, el perdó generós, fins i tot reiterat, i sobretot el culte diví per mitjà de la pregària i l’ofrena de la vida» (*Catecisme*, 1657).

El sagrament de l’Ordre

D’entre el poble d’Israel, designat a l’Èxode (*Ex* 19, 6) com a «reialme sacerdotal», la tribu de Levi va ser escollida per Déu per al «servei del tabernacle de l’aliança i la cura de tots els seus accessoris i objectes sagrats» (*Nm* 1, 50); al seu torn, d’entre els levites es consagraven els sacerdots de l’antiga aliança amb el ritu de la unció (cf. *Ex* 29, 1-7), en conferir-los una funció «a favor dels homes davant de Déu, oferint dons i sacrificis pels pecats» (*He* 5, 1). Com a element de la llei mosaica, en aquest sacerdoci és «introduïda una

esperança millor» (*He* 7, 19), «ombra del món renovat», però per si mateix «és del tot incapaç de portar a la plenitud els qui participen cada any en els mateixos sacrificis oferts una vegada i una altra» (*He* 10, 1).

El sacerdocí levític va prefigurar d'alguna manera en el poble elegit la realització plena del sacerdocí en Jesucrist, no lligat ni a la genealogia, ni als sacrificis del temple, ni a la Llei, sinó només al mateix Déu (cf. *He* 6, 17-20 i 7, 1 s.). Per això, «Déu l'ha proclamat gran sacerdot com ho fou Melquisedec» (*He* 5, 10), qui «amb una sola oblació, ha portat per sempre a la plenitud els qui ara són santificats» (*He* 10, 14). En efecte, el Verb de Déu encarnat, en compliment de les profecies messiàniques, redimeix tots els homes amb la seva mort i resurrecció, i lliura la seva vida en compliment de la seva condició sacerdotal. Aquest sacerdocí, que

Jesús mateix presenta en termes de consagració i missió (cf. *Jn* 10, 14), té, per tant, valor universal: no existeix «una acció salvífica de Déu fora de l'única mediació de Crist».^[20]

En l'Última Cena, Jesús manifesta la voluntat de fer participar els seus apòstols del seu sacerdoci, expressat com a consagració i missió: «Tal com tu m'has enviat al món, jo també els hi he enviat. Jo em consagro a mi mateix per ells, perquè ells també siguin consagrats en la veritat» (*Jn* 17, 18-19). Aquesta participació es fa realitat en diferents moments al llarg del ministeri de Crist que es poden considerar com els passos successius que conduiran a la institució de l'ordre sagrat: quan crida als apòstols i els constitueix com a escola (cf. *Mc* 3, 13-19), quan els instrueix i els envia a predicar (cf. *Lc* 9, 1-6), quan els confereix el poder de perdonar els pecats (cf. *Jn* 20, 22-23), quan els confia la missió universal (cf. *Mt* 28,

18-20); fins a l'especialíssima ocasió en què els ordena celebrar l'Eucaristia: «Feu això, que és el meu memorial» (1 Co 11, 24). En la missió apostòlica ells «van ser confirmats plenament en aquesta missió el dia de la Pentecosta».^[21]

Durant la seva vida, «no solament es procuraren diferents col·laboradors, sinó que, perquè la missió que els havia estat encomanada tingués continuïtat després de la seva mort, com qui fa un testament van donar als seus col·laboradors immediats l'encàrrec d'acabar i consolidar l'obra que ells havien començat [...] i els van donar l'ordre que en endavant, quan es morissin, d'altres homes de fiar s'encarreguessin del seu ministeri». És així com «els bisbes heretaren el servei de la comunitat, junt amb els preveres i diaques com a ajudants, i presidiren en lloc de Déu el ramat, del qual són els pastors com a mestres de

doctrina, sacerdots del culte sagrat i rectors d'una comunitat».^[22]

Al Nou Testament, el ministeri apostòlic és transmès a través de la imposició de les mans acompanyada d'una oració (cf. *Act* 6, 6; *1 Tm* 4, 14; 5, 22; *2 Tm* 1, 6); aquesta és la praxi present en els ritus d'ordenació més antics, com els que recull la *Traditio apostolica* i els *Statuta Ecclesiae Antiqua*. Aquest nucli essencial, que constitueix el signe sacramental, ha estat enriquit al llarg dels segles per alguns ritus complementaris, que poden diferir segons les diverses tradicions litúrgiques. «Així, els ritus inicials, en el ritu llatí —la presentació i l'elecció de l'ordenand, l'al·locució del bisbe, l'interrogatori de l'ordenand, les lletanies dels sants — donen fe que l'elecció del candidat ha estat feta d'acord amb l'ús de l'Església i preparen l'acte solemne de la consagració; després de la qual diversos ritus expressen i completen

d'una manera simbòlica el misteri que s'ha realitzat: per al bisbe i el prevere, la unció amb el sant crisma, signe de la unció especial de l'Esperit Sant que fa fecund el seu ministeri; lliurament del llibre dels Evangelis, de l'anell, de la mitra i del bàcul al bisbe com a signe de la seva missió apostòlica d'anunciar la Paraula de Déu, de la seva fidelitat a l'Església, esposa del Crist, del seu càrrec de pastor del ramat del Senyor; lliurament al prevere de la patena i del calze, "l'ofrena del poble sant" que és cridat a presentar a Déu; lliurament del llibre dels Evangelis al diaca que acaba de rebre la missió d'anunciar l'Evangelí del Crist»
(*Catecisme*, 1574).

Naturalesa i efectes de l'ordre rebut

Mitjançant el sagrament de l'ordre es confereix una participació en el sacerdocí de Crist segons la modalitat

transmesa per la successió apostòlica. El sacerdoti ministerial es distingeix del sacerdoti comú dels fidels, provinent del baptisme i de la confirmació; tots dos «s'ordenen l'un a l'altre», tot i que «es diferenciïn essencialment i només en el grau».^[23] És propi i específic del sacerdoti ministerial ser «una representació sacramental de Crist Cap i Pastor»,^[24] que permet exercir l'autoritat de Crist en la funció pastoral de predicació i de govern, i obrar *in persona Christi* en l'exercici del ministeri sacramental.

La *repraesentatio Christi Capitis* subsisteix sempre en el ministre, l'ànima del qual ha estat segellada amb el caràcter sacramental, imprès indeleblement en l'ànima en l'ordenació. El caràcter és, doncs, l'efecte principal del sagrament, i com que és una realitat permanent, fa que l'ordre no pugui ser ni repetit, ni eliminat, ni conferit per un temps

limitat. «Un individu vàlidament ordenat pot, certament, per causes greus, ser descarregat de les obligacions i de les funcions lligades a l'ordenació o rebre la prohibició d'exercir-les, però no pot tornar a esdevenir laic en el sentit estricte» (*Catecisme*, 1583).

L'ordre en cadascun dels graus confereix a més «la gràcia de l'Esperit Sant pròpia d'aquest sagrament», que és «la d'una configuració al Crist Sacerdot, Mestre i Pastor, del qual l'ordenat ha estat constituït ministre» (*Catecisme*, 1585). Aquesta *ministerialitat* és tant un do com una tasca, ja que l'ordre es rep per servir Crist i els fidels, que en l'Església conformen el seu Cos místic. Més específicament, per al bisbe el do rebut és «l'Esperit que dona autoritat per regir i santificar, el que donàreu al vostre Fill estimat, Jesucrist, el que ell donà als sants Apòstols». ^[25] Per al prevere es

demana a Déu el do de l'Esperit «perquè sigui digne de mantenir-se sense tara davant del vostre altar, d'anunciar l'evangeli del vostre regne, de complir el ministeri de la vostra paraula de veritat, d'oferir-vos dons i sacrificis espirituals, de renovar el vostre poble amb el bany de la regeneració; de tal manera que surti a l'encontre del nostre gran Déu i Salvador Jesucrist».^[26] En el cas dels diaques, «enfortits per la gràcia sacramental i en comunió amb el bisbe i el seu presbiteri, serveixen el Poble de Déu en el ministeri de la litúrgia, de la paraula i de la caritat».^[27]

Els graus de l'ordre sagrat

El diaconat, el presbiterat i l'episcopat conserven entre si una relació intrínseca, com graus de l'única realitat sacramental de l'ordre sagrat.

L'episcopat és «la plenitud del sacrament de l'Ordre», anomenat «la tradició litúrgica de l'Església com la veu dels Sants Pares anomenen clarament “sacerdoci suprem” i “cim del ministeri sagrat”». ^[28] Als bisbes se'ls confià «el servei de la comunitat, juntament amb els preveres i diaques com a ajudants, i presidiren en lloc de Déu el ramat, del qual són els pastors com a mestres de doctrina, sacerdots del culte sagrat i rectors d'una comunitat». ^[29] Són successors dels apòstols i membres de l'escola episcopal, a la qual s'incorporen immediatament en virtut de l'ordenació, conservant la comunió jeràrquica amb el Papa, cap de l'escola, i amb els altres membres. Principalment, els corresponen les funcions de capitalitat, tant a l'Església universal com presidint les Esglésies locals, a les quals regeixen «com a vicaris i legats del Crist», i ho fan «amb consells, exhortacions i

exemples i també amb autoritat i potestat sagrada».^[30] D'entre els oficis episcopals destaca el «de predicar l'Evangelí. Els bisbes són els proclamadors de la fe, que guanyen nous deixebles per al Crist, i els mestres autèntics, això és, investits de l'autoritat del Crist, que prediquen al poble que els ha estat encomanat la fe que han de creure i aplicar a la vida», i «quan ensenyen en comunió amb el Romà Pontífex, han de ser venerats per tothom com a testimonis de la veritat divina i catòlica».^[31] Finalment, com a administradors de la gràcia del sacerdocí suprem, amb la seva autoritat moderen la distribució sana i fructuosa dels sagraments: «ells regulen l'administració del baptisme, per mitjà del qual es concedeix de participar del sacerdocí reial del Crist. Ells són els ministres nats de la confirmació, els conferidors de les sagrades ordres i els moderadors de la disciplina penitencial; també

exhorten i instrueixen sol·lícitament el seu poble perquè amb fe i reverència prengui la part que li toca en la litúrgia i principalment en el sant sacrifici de la Missa».^[32]

El presbiterat ha estat instituint per Déu perquè els seus ministres «tinguessin el poder sagrat de l'ordre per oferir el sacrifici i perdonar els pecats i exercissin públicament, en nom de Crist, la funció sacerdotal en favor dels homes».^[33] Als preveres se'ls ha confiat la funció ministerial «en grau subordinat, a fi que, constituïts en l'ordre del presbiterat, fossin cooperadors de l'ordre episcopal per al recte compliment de la missió apostòlica».^[34] Ells participen «de l'autoritat amb la qual Crist mateix forma, santifica i regeix el seu Cos», i per l'ordre sacramental rebut «queden marcats amb un caràcter especial que els configura amb Crist Sacerdot, de manera que poden obrar in persona *Christi*

Capitis».^[35] Ells «formen amb el seu bisbe un sol presbiteri, dedicat evidentment a tasques diverses»^[36] i exerceixen la seva missió en contacte immediat amb els homes. “Més concretament, els preveres «tenen com a obligació principal anunciar a tots l’Evangeli de Crist, per constituir i incrementar el Poble de Déu, complint el mandat del Senyor: “Aneu per tot el món i prediqueu l’Evangeli a tota criatura”».^[37] La seva funció està centrada «en el culte eucarístic o assemblea, on, representant la persona del Crist i proclamant el seu Misteri, ajunten els precs dels fidels amb el sacrifici del seu cap (cf. *1 Co* 11, 26) i representen i apliquen en el sacrifici de la Missa, fins que torni el Senyor, l’únic sacrifici de la Nova Aliança, és a dir, del Crist oferint-se a si mateix al Pare una vegada per sempre com a víctima immaculada (cf. *He* 9, 14-28)».^[38] Això va unit al ministeri «de la conciliació i de l’alleujament»,

que exerceixen «de cara als fidels penedits o malalts». Com a veritables pastors, «exercint en la mesura de la seva autoritat l'ofici del Crist, Pastor i Cap, reuneixen la família de Déu com una fraternitat amb una ànima comuna, i, per mitjà del Crist i en l'Esperit Sant, la condueixen a Déu Pare».^[39]_____

Els diaques constitueixen el grau inferior de la jerarquia. A ells se'ls imposen les mans «no pas amb vista al sacerdoti, sinó amb vista al ministeri», que exerceixen com una *repraesentatio Christi Servi*. Pertoca al diaconat «administrar solemnement el baptisme, conservar i distribuir l'Eucaristia, assistir i beneir els matrimonis en nom de l'Església, portar el Viàtic als moribunds, llegir la Sagrada Escripura als fidels, instruir i exhortar el poble, presidir el culte i l'oració dels fidels, administrar els

sagramentals, presidir el ritu dels funerals i de la sepultura».^[40]

Ministre i subjecte

L'administració de l'ordre en els seus tres graus està reservada exclusivament al bisbe: en el Nou Testament només els apòstols el confereixen, i, «com que el sagrament de l'Orde és el sagrament del ministeri apostòlic, pertoca als bisbes com a successors dels apòstols de transmetre el “do espiritual” (*Lumen gentium*, 21), “la llavor apostòlica” (*Lumen gentium*, 20) (*Catecisme*, 1576), conservada al llarg dels segles en el ministeri ordenat.

Per a la licitud de l'ordenació episcopal es requereix, en l'Església llatina, un mandat pontifici explícit (cf. *CIC*, 1013); en les Esglésies orientals està reservada al Romà Pontífex, al Patriarca o al Metropolita, i és sempre il·lícita si no hi ha cap mandat legítim (cf. *CCEO*,

745). En el cas d'ordenacions presbiterials i diaconals, es necessita que l'ordenant sigui el bisbe del candidat, o que hagi rebut les cartes dimissòries de l'autoritat competent (cf. *CIC*, 1015-1016); si l'ordenació té lloc fora de la mateixa circumscripció, és necessària la vènia del bisbe diocesà (cf. *CIC*, 1017).

Per a la validesa de l'ordenació, en els seus tres graus, és necessari que el candidat sigui home i estigui batejat. Jesucrist, en efecte, va elegir com a apòstols només homes, malgrat que entre els qui el seguien també hi havia dones, que en diverses ocasions van demostrar una fidelitat més gran. Aquesta conducta del Senyor és normativa per a tota la vida de l'Església i no es pot considerar circumstancial, ja que els apòstols es van sentir vinculats a aquesta praxi i van imposar les mans només a homes, també quan

l'Església estava difosa en regions on la presència de dones en el ministeri no hauria suscitat perplexitat. Els pares de l'Església van seguir fidelment aquesta norma, conscients que es tractava d'una tradició vinculant, que va ser recollida adequadament en decrets sinodals. L'Església, en conseqüència, «no es considera autoritzada a admetre les dones a l'ordenació sacerdotal».^[41]

Una ordenació legítima i plenament fructuosa requereix, a més, per part del candidat, la vocació com a realitat sobrenatural, alhora confirmada per la invitació de l'autoritat competent (la «crida de la jerarquia»). D'altra banda, en l'Església llatina regeix la llei del celibat eclesiàstic per als tres graus; aquesta «no és exigida, certament, per la naturalesa mateixa del sacerdoci»,^[42] però «té molta conformitat amb el sacerdoci», ja que amb aquesta els clergues participen

en la modalitat celibatària assumida per Crist per dur a terme la seva missió, «s'uneixen a Ell més fàcilment amb un cor indivís, es dediquen més lliurement a Ell i per Ell al servei de Déu i dels homes». Amb el lliurament ple de les seves vides a la missió confiada, els ordenands «evoquen el misteriós matrimoni establert per Déu [...], pel qual l'Església té Crist com a Espòs únic. Es constitueixen, a més, en senyal viu d'aquell món futur, present ja per la fe i per la caritat, en què els fills de la resurrecció no prendran marits ni dones».^[43] No estan obligats al celibat els diaques permanents ni els diaques i preveres de les Esglésies orientals. Finalment, per ser ordenats es requereixen determinades disposicions internes i externes, l'edat i la ciència corresponents, el compliment dels requisits previs a l'ordenació i l'absència d'impediments i irregularitats (cf. *CIC*, 1029-1042;

CCEO, 758-762). En els candidats a l'ordenació episcopal regeixen condicions particulars que n'asseguren la idoneïtat (cf. CIC, 378).

Bibliografia bàsica

— *Catecisme de l'Església Catòlica*, 1533-1600, 1601-1666, 2331-2400.

— Sant Josepmaria, *Converses amb Mons. Escrivá de Balaguer*, 87-112.

— Sant Josepmaria, homilia *El matrimoni, vocació cristiana*, a: *És Crist que passa*, 22-30.

— Sant Josepmaria, homilia *Sacerdote para la eternidad*, en *Amar a la Iglesia*, Palabra, Madrid, 1986, p. 63-82.

[1] Sant Pau VI, *Humanae Vitae*, 8.

[2] Sant Joan Pau II, *Familiaris Consortio*, 14.

[3] *Ibidem*, 11.

[4] Francesc, *Amoris laetitia*, 40.

[5] Francesc, *Amoris laetitia*, 63.

[6] «En el deure de transmetre i educar la vida humana, que ha de ser considerat com la seva pròpia missió, els cònjuges saben que són cooperadors de l'amor de Déu creador i talment els seus intèrprets [...], els cònjuges cristians, confiant en la Divina Providència i conreant l'esperit de sacrifici, glorifiquen el Creador i s'esforcen per la perfecció en Crist, quan compleixen la funció de procrear amb generosa, humana i cristiana responsabilitat» (Concili Vaticà II, *Gaudium et Spes*, 50).

[7] Sant Joan Pau II, *Familiaris Consortio*, 84. Cf. Benet XVI, *Sacramentum Caritatis*, 22.II.2007, 29; Congregació per a la doctrina de la fe, *Carta sobre la recepció de la Comunió Eucarística por parte de los fieles divorciados que se han vuelto a casar*, 14.IX.1994; *Catecisme*, 1650.

[8] Cf. Francesc, *Amoris laetitia*, 307-312.

[9] Joan Pau II, *Carta al Card. William W. Baum y a los participantes del curso anual sobre el fuero interno organizado por la Penitenciaría Apostólica*, 22.III.1996; cf. Francesc, *Amoris laetitia*, 311.

[10] Cf. *Ibídem*, 303-305.

[11] Pontifici Consell per als textos legislatius, *Sobre la admisibilidad a la sagrada comunió de los divorciados que se han vuelto a casar*, 24.VI.2000, 2.

[12] Cf. Francesc, *Amoris laetitia*, 307-308.

[13] Concili Vaticà II, *Gaudium et Spes*, 50.

[14] *Ibidem*, 51.

[15] Sant Pau VI, *Humanae Vitae*, 16.

[16] «La família és l'element natural i fonamental de la societat, i té dret a la protecció de la societat i de l'estat» (ONU, Declaració Universal dels Drets Humans, 10.XII.1948, article 16).

[17] Cf. Consell Pontifici per a la Família, *Familia, matrimonio y uniones de hecho*, Ciutatdel Vaticà, 2000; Congregació per a la Doctrina de la Fe, *Consideraciones acerca de los proyectos de reconocimiento legal de las uniones entre personas homosexuales*, Ciutat del Vaticà, 2003.

[18] Sant Joan Pau II, *Familiaris Consortio*, 21.

[19] Concili Vaticà II, *Lumen Gentium*, 11.

[20] Congregació per a la Doctrina de la Fe, *Dominus Iesus*, 14.

[21] Concili Vaticà II, *Lumen Gentium*, 19.

[22] *Ibidem*, 20.

[23] Concili Vaticà II, *Lumen Gentium*, 10.

[24] Cf. Sant Joan Pau II, *Pastors dabo vobis*, 23.

[25] Pontifical Romà, Ordenació episcopal, Pregària consagratòria.

[26] Ritu bizantí, Pregària d'ordenació presbiterial.

[27] Concili Vaticà II, *Lumen Gentium*, 29.

[28] *Ibídem*, 21.

[29] *Ibídem*, 20.

[30] *Ibídem*, 27.

[31] *Ibídem*, 25.

[32] *Ibídem*, 26.

[33] Concili Vaticà II, *Presbyterorum
Ordinis*, 2.

[34] *Ibídem*

[35] *Ibídem*

[36] Concili Vaticà II, *Lumen Gentium*,
28.

[37] Concili Vaticà II, *Presbyterorum
Ordinis*, 4.

[38] Concili Vaticà II, *Lumen Gentium*,
28.

[39] *Ibídem*.

[40] *Ibídem*, 29.

[41] Sant Joan Pau II, *Ordinatio Sacerdotalis*, 22.V.94, 2.

[42] Concili Vaticà II, *Presbyterorum Ordinis*, 16.

[43] *Ibidem*

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-es/article/tema-24-el-
matrimoni-i-lordre-sacerdotal/
\(26/03/2025\)](https://opusdei.org/ca-es/article/tema-24-el-matrimoni-i-lordre-sacerdotal/)